

משה לנבואת שאר הנביאים, עיי"ש בפ' שמות.

מבואר מזה שמשנה רבינו היה היחידי שזכה לזכך גופו לגמרי מבלי שום חוצץ ומפסיק כלל בין הארת הנשמה כשהי' בעולם העליון לכשהיה בגוף, ועלה בזה על מעלת כל שאר הנביאים, וגם על האבות הקדושים, כמבואר בשל"ה הק' ובנפה"ח הנ"ל, ולכן היה משה רבינו יכול לשמוע קול דיבור ה'

לברו וחיה, וכלל ישראל אע"פ שהיו ס' ריבוא והתאחדו בנשמתם כאיש אחד במדריגה הגבוהה ביותר וכמבואר בריש דברינו באורך, ובכל זאת אמרו אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' עוד ומתנו, שזה היה מפני חציצת גופם הגשמי, ומשה שנודרך גופו וחומריו לגמרי מבלי שום חוצץ לנשמתו, לכן רק הוא היה יכול לשמוע קול הדיבור.

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (א. ב)

למה אמר אדם ולא אמר איש, ירצה לומר כי יחטא האדם כמו אדם הראשון שהתהיל לחטוא, יקריב קרבן - מדרש תנחומא.

את גודל ההשחתה לו ולדורותיו ולכל העולם, אז יתחרט בחרטה גמורה וידאוג ויתאונן על חטאיו במר לבו, שכל אלו הם מעיקרי התשובה כמבואר בשערי תשובה לרבינו יונה ז"ל, ומתוך זה יקבל עליו בלב שלם שלא ישוב לכסלה עוד, שזה עיקר ויסוד התשובה, ואז יתקבל קרבנו לרצון לפני ה'.

יש להבין על איזו כוונה צריכים אנו ללמוד מאדם הראשון בהבאת הקרבן, דאם יש כאן רצון וצווי ה' דמי שחטא יביא קרבן, א"כ עצם הבאת הקרבן אנו מצוים לעשות על פי צווי התורה אף אם אדם לא הי' מביא קרבן, ומה יש לנו ללמוד ולהתבונן מאדם הראשון שהביא קרבן על חטאו, (ועי' צא"ה"מ מש"כ צוה).

וכדי שיהי' לאדם שום מושג להבין מה גדול חטאו בעברו על צווי ה' ובמה שהמרה את דבריו, יש ללמוד ולהתבונן מאדם הראשון, אשר באכלו מעץ הדעת הביא עליו ועל כל העולם את מר המות, וכן נתקלל הוא

ואפשר בזה, דכפי הידוע עיקר הקרבן היא התשובה והחרטה על החטא, ויסוד החרטה הוא ההכרה בגודל חטאו והפגם הנורא שפגם בנפשו ובזרעו בפרט, ובכל העולם בכלל, וכשישים לב להתבונן ולהכיר

כל מעשיו, והמקור הוא מהרי"ו בפסקיו, וכ' ע"ז הרמ"א והנה הטעם חלוש מאד ואינו נראה, מ"מ רבים מקפידים ע"ז שלא לאמרו עכ"ל, ולפי האמור יתכן שהקפידא היא בעיקר על מנעלים דכיון דנעל הוא כינוי להגוף אין לומר ע"ז תבלה כאילו ח"ו יבלה המנעל שהוא כינוי לגוף. וכעיי"ז ביאר הגרי"ץ שם בהגה"ה ע"ד הגמ' בברכות נ"ז ב' מת בבית שלום בבית נטל כלי מן הבית סי' רע לבית, תירגמא רב פפא במסאנא וסנדלא, והיינו ג"כ מכיון שהגוף מכונה בשם מנעל, סימן הוא שאחד מבני הבית יחלוץ מנעלו שהוא הגוף ח"ו, עיי"ש. וכן הוא לעניננו לומר על מנעל "תבלה", ולפי"ז יהי' באמת שייך הטעם רק על מנעלים ולא על שאר בגדים הנעשים מעורות של בהמה, שע"ז באמת כ' הרמ"א שהטעם הוא חלוש מאד, אבל על מנעלים באמת יתכן דהטעם הוא לפי המבואר.

וכל העולם כולו בעמל הפרנסה וחסרונה, ששתי אלו, היינו פחד המות ועמל הפרנסה, הן הנה המקור והשורש של כל הצרות והפורעניות הבאות על האדם משך ימי חייו, דכל מאורע שיארע בגופו וכל חולי או שום פגע רע, מביא בלבבו פחד מהמות, ואם לא הי' מות בעולם אז לא היה מקום לכל הדאגות האלו ותמיד היה בטוח בחייו; והחלק השני מפגעי האדם הוא ביקוש והשגת פרנסתו הקשה כקריעת ים סוף, אשר אליה הוא נושא את נפשו תמיד וסובל ממנה פגעים ומרעין בישין, וכל התלאות שונות ומשונות שעוברים עליו רובם הם בשביל מחייתו הקשה עליו, ואם לא הי' נתקלל האדם בקללת הפרנסה של "בזיעת אפך תאכל לחם", אז היה מאושר בחיים והיה פנוי תמיד להיות דבוק במחשבתו ובמעשיו אך ורק בדברים העומדים ברומו של עולם; נמצא שכל הצרות המתרגשות ובאות לעולם בכלל ובפרט, כולן הנה תוצאות החטא של אכילת אדם הראשון מעץ הדעת.

ואם יעלה על הדעת לומר שרק החטא של אדם הראשון גרם ופעל השחתה נוראה כזו, אבל לא כן בשאר חטאים ובשאר בני אדם, אין הדבר כן, ובא וראה מה שאמרו בספרא פרשה זו, והובא ברש"י (ס', י"ז), ר' יוסי אומר אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא, צא ולמד מאדם הקדמוני, שלא נצטוה אלא מצוה אחת בלא תעשה ועבר עליה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף דורותיו, וכי איזה מדה מרובה מדת הטובה או מדת פורעניות, הוי אומר מדת הטובה, אם מדת פורעניות מועטת הרי כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות, השב מן הפיגול ומן הנותר והמתענה ביום הכיפורים על אחת כמה וכמה שמזכה לו

ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות, ע"כ, הרי שלמדו בקל וחומר מחטאו של אדם הראשון על מצוות ועבירות של שאר בני אדם כגון פיגול ונותר וכו'; ובזוהר הקדוש בראשית (י"ז ב') תא חזי לא אסתלק בר נש מעלמא עד דחמי ליה לאדם הראשון, שאיל ליה על מה אזיל מעלמא והאיך נפיק, הוא אמר ליה ווי דבגינך נפקנא מעלמא, והוא אתיב ליה ברי אנא עברית על פקודא חדא ואתענישת בגינה, חמי את כמה חובין וכמה פקודין דמארך עברת עי"ש; ובמדרש רבה (מוקמ פ' י"ט) אמרו על אדם הראשון שכל הצדיקים שיעמדו ממנו נגזרה עליהם מיתה, ואין נפטרין מן העולם עד שרואים פני שכינה, ומוכיחין אדם הראשון ואומרים לו אתה גרמת לנו מיתה, והוא משיבם אני בידי חטא אחד, ואתם אין כל אחד מכם שאין בידו יותר מארבע עונות [ואמרו עוד שם כי הצדיקים נענשים מיתה על עבירות קלות שלא יהא אדם הראשון נתפש על ידיהם, ופירשו המפרשים דהיינו כדי שיבינו מזה כי גם חטא אדה"ר הי' חטא קל, עי"ש בעץ יוסף].

הנה מכל זה מבואר שכל מין חטא ועוון אפילו של שאר בני אדם הוא ג"כ במשקל החטא של אדם הראשון, שגורם בזה פגם גדול בעולמות ולדורות, דאם לא כן, אין מקום להקל וחומר של ר' יוסי בספרא, שלמד מחטאו של אדה"ר על שאר עבירות ומצוות כגון פיגול ונותר ומתענה ביוהכ"פ שלמד שם זה מאדה"ר, גם לא היה מקום לוויכוחו של אדה"ר עם שאר אנשים והצדיקים שהם חטאו הרבה חטאים יותר ממנו, [וכן מה שאמרו שם שהצדיקים נענשים על עבירות קלות כדי שלא יהא אדה"ר נתפש על ידיהם], ומכל זה מתבאר ומוכרח שאמנם כל חטא ועוון של האדם,

הוא ג"כ באותו משקל ומדה של אדה"ר, אלא מפני שאדה"ר היה תחילת היצירה, כתבה התורה האזהרה שלו ופירשה איך שעבר עליה, וגילתה לנו את פגמו ועונשו עד שכל הדורות הבאים ירגישו את מרירותו עד היום, ומכאן ואילך באנשים פשוטים שאינם ספונים וחשובים כל כך, אינם כדאיים להודיע את חטאם ולפרש את פגמם ועונשם, אבל באמת צריך לדעת שכל מי שעושה איזה דבר שאסרה התורה ועובר את פי ה' ח"ו, הרי המעשה שלו היא גם כן כעין מעשה אדם הראשון שאכל מעץ הדעת, בזה שגם הוא גורם קלקול בהעולמות ופגם גדול לו ולדורות.

ועיין מש"כ בספר נפש החיים (נשער א' פ"ד) וזה לשונו: "וזאת תורת האדם כל איש ישראל" אל יאמר בלבו ח"ו כי מה אני ומה כוחי לפעול במעשי השפלים שום ענין בעולם, אמנם יבין וידע ויקבע במחשבות לבו שכל פרטי מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו כל עת ורגע לא איתאבידו ח"ו, ומה רבו מעשיו ומאד גדלו ורמו, שכל אחד עולה כפי שרשה לפעול פעולתה בגבחי מרומים בעולמות וצחצחות האורות העליונים, ובאמת כי האישי החכם ויבין את זאת לאמתו לבו יחיל בקרבו בחיל ורעדה בשומו על לבו על מעשיו אשר לא טובים ח"ו עד היכן המה מגיעים לקלקל ולהרוס בחטא קל ח"ו הרבה יותר ממה שהחריב נבוכדנאצר וטיטוס, כי הלא נבוכדנאצר וטיטוס לא עשו במעשיהם שום פגם וקלקול כלל למעלה, כי לא להם חלק ושורש בעולמות העליונים שיהיו יכולים לנגוע שם כלל במעשיהם וכו', ועיין שם עוד שכתב דלזאת יחרד לב האדם מעם הקודש שהוא כולל בתבניתו כל הכוחות והעולמות כולם שהן המה הקודש והמקדש העליון, והלב של האדם אמצעיתא דגופא

הוא כללות הכל נגד הבית קדשי קדשים, וכולל כל שרשי מקור הקדושות כמוהו וכו', אם כן בעת אשר יתור האדם לחשוב בלבבו מחשבה אשר לא טהורה בניאוף ר"ל הרי הוא מכניס זונה סמל הקנאה בבית קודש הקדשים העליון נורא בעולמות העליונים הקדושים ח"ו, ומגביר ר"ל כוחות הטומאה והס"א בבית קה"ק העליון הרבה יותר ויותר ממה שנגרם התגברות כח הטומאה ע"י טיטוס בהציעו זונה בקה"ק במקדש מטה, וכן כל חטא ועוון אשר כל איש ישראל מכניס בלבו ח"ו אש זרה בכעס או שארי תאוות רעות ר"ל, הלא הוא ממש כענין הכתוב (ישעי' ס"ד) בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותנו היה לשריפת אש, הרחמן ית"ש יצילנו, עכ"ד דבריו, ועיי"ש עוד מה שהאריך בזה בדבריו הקדושים.

וזהו הכוונה במדרש המובא בריש דברינו, למה אמר אדם ולא אמר איש, ירצה לומר כי יחטא האדם כמו אדם הראשון שהתחיל לחטוא, יקריב קרבן, ע"כ, היינו שמתעם זה כתבה כאן התורה אדם ולא כתבה איש כי יקריב וכו', כדי להעיר את מי שבא להקריב קרבן להתכפר בו, צריך הוא שיקח לקח ודוגמא והתבוננות מאדם הראשון, שעבר רק על לא תעשה אחת, כמה פגם בזה לו ולדורות, ועד היכן פעל חטאו השחתה על כל העולם, וממנו יקח מוסר איך שאדם הראשון בהביאו את קרבנו התמרמר והתחרט על מעשהו, כי הלא הוא ראה בעיניו ממש את גודל הקלקול וההשחתה שחטאו הביא בעולם כולו, וכמו כן כל אדם כשיעלה על דעתו להביא קרבן, יצייר בנפשו שבאמת גם הוא גרם בחטאו קלקול ופגם לו ולדורותיו ולכל העולם, אף שאינו רואה כעת את פגמו וקלקולו, ואף בקרבן עולה המדובר כאן בריש הפרשה, ושהיא באה גם על

הרהור הלב, כמו"ש חז"ל, אבל גם בחטא כזה גדלה אשמתו עד למאד, כמובא לעיל מס' נפה"ח גודל הפגם שגורם האדם במחשבת לבו המכוון כנגד קה"ק, ולכן על כל חטא שמביא האדם קרבנו, יתבונן להכיר גודל חטאו עד היכן הגיע, וע"ז נאמר "אדם" כי יקריב.

ועיין עוד בנפה"ח (שער א' פ"ב) שביאר על מאמרם ז"ל (ע"ז ט' א', מולין ס') שור שהקריב אדם הראשון קרנותיו קודמים לפרסותיו היו, וז"ל: דהכוונה שכיון בהקרבתו לתקן אשר עיות לבנות הנהרסות לקרב אשר הרחיק וליחד אשר הפריד והעלה טוהר קדושת מחשבתו וכוונתו להאציל תחילה שפעת אור

וקדושה על הבחי' ומדריגות העליונות שבו דמיון הקרנים הם שורש נשמתו, ונשמתו, ומשם המשיך אח"ז על רוחו ונפשו לטהר כל אבריו מראשו ועד רגליו וכו', והמה הפרסות של נפש הבהמית ע"כ, והיינו שאדה"ר שהשיג בהשגתו עד היכן הגיע פגם החטא, כוון בזה בקרבנו הכוונה הראוי' לתיקון הקלקול והעיוות, וגם על בחינה זו יש לפרש במדרש תנחומא הנ"ל דהכוונה שיתבונן מאדה"ר, דכמו שהוא שהשיג בדעתו גודל פגם חטאו, כיון בזה בקרבנו הכוונה הראוי' והשלימה לתיקון החטא, כך כל אדם בהביאו את קרבנו יתבונן את אשר קלקל ועיוות, ואז יעלה קרבנו לרצון לפני ה'.

